

Dokumentation från avslutningskonferensen i projektet Funktionshinder i etableringen 22 april 2016

Erfarenheter och resultat från projektet

Inledning

Projektet Funktionshinder i etableringen har bedrivits i tre år med stöd från Allmänna Arvsfonden. Under avslutningskonferensen summeras projektet och de resultat och erfarenheter som kommit av projektet lyfts fram. Under konferensen deltar såväl chefer och handläggare inom de berörda myndigheterna, som representanter från intresseorganisationer, från kommuner, landsting, SFI och andra organisationer med beröring på etableringen.

Innehåll och program

Programmet inleds med att moderator Marianne Rogell Eklund från Hörselskadades Riksförbund hälsar alla välkomna. Hon berättar om sina erfarenheter som nyanländ i Sverige för många år sedan. Hon fick en hörselnedsättning när hon var barn. Trots att hon är svenskspråkig från födelsen hade hon svårigheter att förstå språket som talades i Sverige då intonationen, accenten, var annorlunda. Hon förstår hur svårt det kan vara för andra som har andra modersmål. En annan erfarenhet är att personer med hörselnedsättning upplever stigmatisering som en påtaglig verklighet.

Agneta Österman från Hörselskadades Riksförbund och Bengt Gradin från Migrationsverket är med i styrgruppen. De summerar styrgruppens arbete och klargör sina enskilda ingångar in i projektet. Hörselskadades Riksförbund har haft intresse att försöka påverka och möjliggöra tidig identifiering av funktionsnedsättningar. Alla vet inte vilka hjälpmedel som går att få och vad de har rätt att kräva. Bengt Gradin berättar att Migrationsverket avsåg att låta så många som möjligt delta i projektets aktiviteter. Tyvärr har ett förändrat arbetsläge med omorganisationer och hög belastning på verksamheten gjort att inte så många som önskat har kunnat delta. Det har gjort att Migrationsverket har sett det som särskilt intressant med framtagandet av stödmaterialet. Istället för att deltagare tar del av projektaktiviteterna så kommer nu projektet ut i verksamheten, i form av stödmaterialet.

Julio Fuentes, projektledare och verksamhetssekreterare på SIOS, Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige, projektägare till projektet, berättar om de resultat som kommit av projektet. Projektet har lyckats föra samman de viktiga aktörerna inom etableringen i ett samtal om hur insatserna i etableringsperioden kan förbättras för att möjliggöra tidig identifiering av funktionsnedsättningar. Det har tagits fram ett stödmaterial som riktar sig till chefer och handläggare på Migrationsverket och Arbetsförmedlingen som ett stöd i detta arbete. Det har även tagits fram ett digitalt informationsmaterial till de båda myndigheterna som kommer användas för att underlätta kommunikationen med de asylsökande och deltagarna i etableringen och som är översatt till ett drygt tiotal språk.

Utöver det har Sara Lindblom Boogh från Arbetsförmedlingen i anslutning till projektet skrivit en Magisteruppsats och belyst att det är en låg användning av specialister inom etableringsuppdraget.

Projektet var initiativtagare till en kartläggning genomförd av enheten Syn, Döv och Hörsel i Stockholm då det uppmärksammats i vilken liten utsträckning som enheten konsulterats och det i enlighet med få identifierade funktionsnedsättningar. Åsa Blomqvist och Lena Pihl Dahl, från enheten har sett till att Arbetsförmedlingen Stockholm Etablering fått information och därefter har alla handläggare inbjudits till dem för att utbildning i tekniker om hur man kan uppmärksamma hörselnedsättning. Det blev en kraftig ökning av antalet personer med hörsel- och/eller synnedsättning. De menar att synundersökning och hörselscreening behövs redan på Migrationsverket. Kartläggningen och uppsatsen är exempel på arbetsätt och rutiner som uppmärksammats i projektet och är områden som behöver förändras för att åstadkomma en tidig identifiering av funktionsnedsättning.

Projektet har också haft en rad föreläsningar där ca 750 deltagare har deltagit. Några av dessa har videofilmats och det går att titta på projektets hemsida som ska vara kvar efter projektets avslutning (www.fhie.se). En annan insats är en intervjufilm om identifiering av vissa funktionsnedsättningar som ska läggas på Arbetsförmedlingens intranät. Det kommer också lägga upp videoutbildningar på deras hemsida som tagits fram inom projektet.

Några frågor av särskild betydelse har utkristalliserats inför det fortsatta utvecklingsarbetet. Det gäller att utveckla samverkan med vården bland annat för att hantera bedömningen av prestationsförmåga hos deltagarna i etableringen; en tätare samverkan mellan de olika ansvariga för insatserna inom etableringen så som SFI, kommunen och Arbetsförmedlingen och utveckling av de Lokala överenskommelserna (LÖK). Det behövs också fortsatt kompetenshöjande insatser för de anställda samt information till deltagare. Dessa två sista delarna hoppas projektet direkt kunna påverka genom de framtagna materialen.

Två av de ansvariga för verksamhet med fokus på funktionsnedsättning och tillgänglighetsfrågor inom Arbetsförmedlingen och Migrationsverket fick frågan, hur går vi vidare? Julijana Arsenovic-Vasiljevic, chef för AR-enheten Syn, Döv, Hörsel Stockholm, Arbetsförmedlingen menar att projektet kan ta till sig en del av äran för att Arbetsförmedlingens område Stockholm Gotland har en högre nivå av identifiering (3.2 %) än övriga landet (1.6 %) under perioden 1-18 månader. Många av arbetsförmedlingens anställda har haft förmånen att ta del av insatserna inom projektet. Det som behövs nu är mer samverkan och partnerskap mellan de olika aktörerna, särskilt med vården för att lättare kunna identifiera. Det finns försvårande omständigheter så som trauma som gör att det är svårare att nå ut till personerna och möjliggöra identifiering.

Patrik Ernfridsson, nationell samordnare för tillgänglighetsfrågor på Migrationsverket konstaterar att det finns ett jobb att göra och att frågan om samordning behöver få ta mer plats, så som inom till exempel barnfrågor eller HBTQ-frågor.

Moderator Marianne Rogell Eklund bjöd in Emma Envall Ryman från Röda Korsets Center för torterade flyktingar i Stockholm för att kort berätta om det pågående LANDA-projekt som handlar om att erbjuda psykosocialt stöd till flyktingar med traumatiska upplevelser som fått uppehållstillstånd. Det visar sig att insatserna i projektet får effekt.

Synpunkter från deltagare

Det finns många inom etableringen som har dyslexi och läs- och skrivsvårigheter och upptäcks väldigt sent. Dessa människor tvingas misslyckas eftersom de inte identifieras, det är en kompetensbrist. De som kommer och som är döva och i behov av att kommunicera med teckenspråk behöver tolkstöd som kan hjälpa dem på deras nivå. Det behöver översättas på rätt sätt. De kan inte svenskt teckenspråk när de kommer. Det kan lätt skapas ett ytterligare trauma.

Avslutning

Moderator Marianne Rogell Eklund konstaterar att stödet kan bli bättre med mer kunskap och insikt. Det visar det här projektet så väl. Med bättre strukturer och rutiner kan vi göra verklig skillnad. Ibland är åtgärderna lite väl övergripande och inte tillräckligt konkreta. Det gäller att gå ned på de enskilda funktionsnedsättningarna. Projektet är slut och kunskapen får bäras vidare av alla de som arbetar med dessa verksamheter.